

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610- 3890379
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

14 Haziran 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (7 Adet, 8 Sayfa)
- Cevap Yazısı (121 Adet, 219 Sayfa)

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN MUSTAFA YENEROĞLU'NUN
TBMM 7/62232 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVABI

7/62232

G.K.148

SORULAR

Başta İngiltere olmak üzere birçok Avrupa Birliği ülkesinin atıklarının büyük kısmının son yıllarda Türkiye'ye getirildiği ve bu atık ithalatının çok hızlı bir artış gösterdiği bilinmektedir. Ülkemize yurtdışından giren atıklar, ulusal ve uluslararası medyada yer bulmaktadır. Çeşitli araştırma ve medya kuruluşları, ithal edilen atıkların Adana, İzmir ve İstanbul gibi illerimizde toplandığını, geri dönüştürülmediği ve bu ithal atıklara yasadışı işlemler uygulandığını iddia etmektedir. Ayrıca son günlerde Londra'dan Adana'ya getirilen, GPS cihazı ile takip ettiği TESCO süpermarketlere ait çöplerin hikayesi sosyal medyada büyük yankı uyandırmıştır.

Ülkemizin çeşitli bölgelerine gerçekleştirilen atık ithalatının ne yoğunlukta olduğu, içeriği ve bu atıkların sağlık seviyesinin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın 16 Temmuz 2021 tarihli 'Atık İthalatı İşlemleri' konulu genelgesine uygun olup olmadığı bilinmemektedir. Atıkların toplanıp yasadışı işlemlere maruz kaldığı bölgelerde çevresel bir felakete yol açması ve vatandaşlarımızın muhtelif sağlık sorunlarına maruz kalması tehlikesi söz konusudur.

Bu bağlamda;

- 1- İthal edilen atıklarda denetim nasıl yapılmaktadır?
- 2- Denetimler yapıyorsa şeffaflık ilkesine göre denetim sonuçları nerede paylaşılmaktadır?
- 3- Kaç ton kirli ve zehirli atık Türkiye'ye ithal edilmiştir? Bu atıkların içeriği, insan sağlığına etkileri ve sağlık sistemine getirdiği yük bilinmekte midir?
- 4- Kirlilik tespit edilen atıklar hakkında ne tür bir bertaraf işlemi yapılmaktadır?
- 5- Başta Adana, İzmir ve İstanbul olmak üzere, yurtdışından gelen atıkların toplandığı bölgelerdeki firmaların faaliyetleri hakkında bir denetim yapılacak mıdır?
- 6- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un Adana'daki İngiliz süpermarketi TESCO'ya ait atıklar ile ilgili yaptığı açıklamada; Adana'da 11 noktada toprak numunelerinin alınıp analiz edildiği, çevre ve insan sağlığı açısından tehlike yaratacak herhangi bir parametre tespit edilmediği ifade edilmiştir. Bakanlığın numune aldığı bu 11 nokta neresidir ve ne analizi yapılmıştır?

CEVAP

2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden çıkarılan diğer meri mevzuat hükümleri uyarınca, gerek geri kazanım faaliyeti kapsamında atık ithalat izni verilen atık işleme tesisleri, gerekse de Toplama Ayırma Belgesi kapsamında yurtiçinden atık toplayarak toplama-ayırma ve/veya geri kazanım faaliyeti gösteren tüm tesisler, sınır gümrük idarelerinin bulunduğu 17 ildeki 27 ihtisas gümrük kontrol noktasında incelemeler başta olmak üzere, bu atıkların ülkeye girişinden itibaren yurtiçinde toplanmasından taşınmasına ve geri kazanımından prosesin kaçınılmaz sonucu olarak ortaya çıkan bakiye atıkların bertarafına kadar olan tüm süreçte, Bakanlığımız Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü uzman personellerince, hem de Gümrük Muhafaza memurlarınca denetlenmektedir.

Bakanlığımızca yapılan denetimler:

a) 2009-2018 yıllarına ait Bakanlığımız çevre denetim sonuçları <https://ced.csb.gov.tr/cevre-denetimi-raporu-i-82691> adresinde bulunan “Çevre Denetim Raporu” isimli kitaplarda;

b) 2019-2020 yıllarına ait Bakanlığımız çevre denetim sonuçları <https://ced.csb.gov.tr/teknik-faaliyet-raporu-i-99482> internet adresinde bulunan “ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Teknik Faaliyet Raporu” isimli kitaplarda yer almaktadır.

2021 yılına ait ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Teknik Faaliyet Raporu da önümüzdeki günlerde yayınlanacaktır.

Söz konusu soru önergesi kapsamında bildirilen ithal edilen plastik atıklar 2021/9 sayılı Atık İthalatı Uygulamaları Genelgesi ile Mobil Atık Takip Sistemi (MoTAT) kapsamına alınmış ve kapsamda olması 2021/25 sayılı Genelge ile de devam ettirilmiş olup, söz konusu atıklar ülkeye giriş yaptıkları Gümrük Kapısından İşleme tesisine kadar olan süreçte mobil cihaz takılı taşıma araçları ile taşınmakta ve MoTAT Uygulaması aracılığıyla takip edilmektedir.

Temiz ve geri dönüşüm verimi yüksek atıkların ithalatına izin verilmekte olup, ithal edilecek atık plastiklerdeki kontaminasyon oranı %1 ile sınırlandırılmıştır. Kirli, geri dönüşüm verimi düşük, çevre ve insan sağlığını tehlikeye atması muhtemel atıkların ithalatına izin verilmemekte ve gümrük sahasına getirilen atıkların ülkeye girişi yapılmadan mahrece iade işlemler başlatılmaktadır.

Çevre Kanunu ilgili hükümleri kapsamında ülkemize tehlikeli atık ithalatı yasaktır. Plastik atık ithalatı geri dönüşüm amaçlı yapılmakta olup, yakma ve bertaraf amaçlı plastik atık ithalatı yasaktır. Sadece ithal edilen atıklar değil iç piyasada toplanan atıkların da doğaya terk edilmesi ve çevreye zarar verecek şekilde yakılması yasaktır.

Mevzuat hükümleri kapsamında; atıkların ithalat için uygun olup olmadığı başvuru belgeleri ve fiziki kontrol sonuçlarına göre değerlendirilmekte ve atıkların ithalatı yasak olan atık listesinde yer alıp almadığı, başka atık ya da malzemeler ile karışıp karışmadığı, kirli kontamine ve tehlikeli atık grubunda olup olmadığı, yasaklı veya diğer atık kodları/GTİP tarife kodları altında ülkeye girişinin yapılıp yapılmadığı kontrol edilmekte, gerekli görülmesi halinde de atığın tehlikeli madde ile kontamine olup olmadığına dair elementel analiz yaptırılmaktadır. Bu doğrultuda; Bakanlığımıza ve İl Müdürlüğümüze ulaşan tüm şikayetler ihbar niteliğinde kabul edilerek, gümrük kontrol noktalarında, geri dönüşüm tesislerinde ve atıkların işleme tesislerine ulaştığı ana kadar olan her yerde gerekli inceleme ve denetimler yapılmakta olup, çevre kirliliğine yol açan atık üreticilerinin ve/veya atık ithalatı gerçekleştiren firmaların tespit edilmesi durumunda Mevzuatımız çerçevesinde gerekli iş ve işlemler yapılmaktadır.

Yapılan kontrol ve incelemeler neticesinde; ithalatı uygun bulunmayan atıklara onay verilmemekte olup, kota aşımı yaptığı veya Mevzuata aykırı bir şekilde geri dönüşüm faaliyeti gerçekleştirdiği tespit edilen tüm tesislere de Çevre Kanununun ilgili maddeleri gereğince idari yaptırımlar uygulanarak Geçici Faaliyet Belgesi/Çevre İzin ve Lisans Belgesi ve bu belgeye esas olarak ithalat yapmasına izin verilen Atık İthalatçısı Kayıt Belgesi iptali yapılarak faaliyetten men kararı verilmekte ve ithalata uygun olmadığı tespit edilen atıklara ilişkin de “Mahrece İade Kararı” alınarak ilgili ülkeye geri gönderilmesi sağlanmaktadır. Çevreyi kirlettiği tespit edilen işletmeler/kişiler hakkında da Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uyarınca Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurularında bulunmaktadır.

İngiltere ve Avrupa Birliği ülkelerinden ithal edilen plastik atıkların döküldüğü ve yakıldığı ve Adana'da yasa dışı plastik döküm alanlarından toplanan toprak, kül, su ve tortu örneklerinin yüksek toksik düzeyde olduğu ile ilgili sosyal medyada haberler yapılmıştır. Akabinde, "İngiltere'den getirilen tehlikeli atıkların Adana'da geri dönüşüm tesisi olmayan bir bölgede ortaya çıktığı" yönünde basına yansıyan haberlere istinaden Bakanlığımızca bölgede inceleme ve denetim işlemleri gerçekleştirilmiş, İncirlik-Yenidam-Karahan-Kuyumcular Mahallerinde yer alan Damgalı Höyüğü, Çimento Yolu, TD-8 Drenaj Kanalı, İsimsiz yol, Rüzgarlı Tepe Yolu ve Tapan Tepe Yolu mevkilerindeki lokasyonlardan numuneler alınarak toprak analizleri yapılmıştır.

Adana İlinde bulunan geri kazanım ve toplama ayırma tesisleri de dahil olmak üzere, atık işleme tesislerin bulunduğu tüm İllerde gerekli denetimler ve ithalat kontrollerinin titizlikle gerçekleştirilmesi ve uygun olmayan atıkların iade edilerek, Mevzuata aykırı faaliyet gösteren tesislerle ilişkin olarak da gerekli işlemlerin yapılması hususunda Taşra Teşkilatımız müteaddid defa talimatlandırılmıştır. Konu ile ilgili denetim ve incelemelerimiz titizlikle devam etmektedir.